

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U004267

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 09-12-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ від 05.01.2026 р. №01

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Россолов Вячеслав Володимирович

2. VIACHESLAV V. ROSSOLOV

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 16-12-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Східний апеляційний господарський суд

Код за ЄДРПОУ: 42259888

Місцезнаходження: пр. Незалежності, Харків, Харківський р-н., 61058, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11154

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.63.01

Тема дисертації:

1. Відшкодування моральної шкоди, заподіяної дискримінацією у сфері праці
2. Compensation for moral damage caused by discrimination in the field of labor

Реферат:

1. У дисертації моральна шкода в трудо-правовій сфері визначається як завдання працівнику неправомірними діями (бездіяльністю) роботодавця негативного впливу, що порушує (або посягає на) його трудові права, передбачені законодавством, а її відшкодування не залежить від задоволення чи відмови в задоволенні інших позовних вимог працівника. Автор убачає, що рекомендованими діями для зменшення ризику позову про відшкодування моральної шкоди за дискримінацію у трудових відносинах є такі: упровадження політики недискримінації в компанії; збереження та аналіз усіх даних про дії, вжиті для застосування таких політик; уникнення звільнення працівників, які належать до вразливих груп, із причин, пов'язаних із їхньою приналежністю до таких груп; наявність достатніх доказів для звільнення, щоб підтвердити виправдане та недискримінаційне звільнення. У дисертації висвітлено авторську систему принципів відшкодування моральної шкоди у випадках дискримінації у сфері праці. Перша група – це

загально-правові принципи, зокрема справедливість, добросовісність та розумність, які є фундаментальними та конвенційними під час установлення моральної шкоди та її відшкодування. Друга група – спеціальні принципи, які стосуються саме відшкодування моральної шкоди, а саме: принцип «презумпції моральної шкоди», який означає, що будь-яка особа, щодо якої вчинено неправомірне діяння (дія чи бездіяльність) вважається потерпілим, якщо особа, яка вчинила діяння, не доведе зворотнє; принцип договірному характеру відшкодування шкоди особою, яка завдала моральної шкоди, шляхом попереднього укладення договору з потерпілим, в якому сторони домовилися, зокрема про розмір, спосіб, строки компенсації моральної шкоди; принцип судового визначення способу та розміру компенсації моральної шкоди. Та третя група – специфічні принципи, які стосуються саме трудо-правових випадків, зокрема випадків дискримінації у сфері праці, це такі принципи: принцип «модифікуючих факторів» передбачає врахування обставин, які мають значення для точної оцінки розміру присуджуваної компенсації, і належать до сфери критеріїв, що впливають на визначення належної суми відшкодування; принцип співмірності полягає у тому, що обсяг відшкодування моральної шкоди повинен бути таким, щоб забезпечити розумне задоволення нематеріальних потреб потерпілого (працівника), при цьому не перевищуючи необхідний мінімальний рівень для досягнення справедливого балансу та не сприяючи необґрунтованому збагаченню особи; принцип безумовного стягнення моральної шкоди означає, що у разі винесення судовими рішеннями, які набрали законної сили, висновку про вчинення роботодавцем конкретних протиправних дій, відповідність таким рішенням обов'язково передбачає здійснення безумовного відшкодування моральних збитків, що випливає зі змісту цієї справи. Автор наголошує, що «відшкодування» моральної шкоди є процедурно-процесуальною стороною здійснення сатисфакції моральної шкоди, тоді як «компенсація» – це вже конкретне вираження такого відшкодування в грошовій чи іншій формі. При цьому в дисертації акцентується увага, що ЄСПЛ використовує обидва терміни – «компенсація» та «відшкодування» як два окремих понять, що викликає певні сумніви щодо їх значення, оскільки в повсякденній мові вони часто використовуються як синоніми. Проте суто юридичне значення категорії «компенсація» стосується фінансової винагороди, тоді як «відшкодування» має у ширшому значенні – усунення протиправності та відновлення попереднього стану. Відтак поняття «відшкодування» включає не лише фінансову компенсацію, а й реституцію або відновлення прав «жертви» дискримінації шляхом покладання конкретного обов'язку на правопорушника (наприклад, зобов'язання припинити поведінку, поновлення на роботі тощо). Автор установив, що доведення чи не доведення факту того, що особа була звільнена незаконно й поновлення на роботі чи відмова від цього, не впливає на встановлення фактів дискримінації та можливості відшкодування моральної шкоди в разі доведення таких фактів. Це не взаємозалежні та не взаємовиключні факти, а інакше означало б, що якщо в іншому провадженні рішенням суду було встановлено, що особу звільнено законно, то це автоматично виключало б можливість звернення такої особи щодо фактів дискримінації в цих же трудових відносинах. А це не так, бо факти дискримінації можуть бути пов'язані з багатьма іншими аспектами, та й навіть якщо особа пов'язувала дискримінацію із незаконним звільненням (на її думку), то сам факт відмови в задоволенні позову про поновлення на роботі, не означає, що особа не зазнала моральної шкоди. У дисертації висловлюється позиція, що відшкодування моральної шкоди, заподіяної неправомірними діями, не зводиться до факту поновлення працівника на попередній посаді або відновлення його стану до порушення правовідносин, а виступає як самостійний і незалежний юридичний інститут, наділений своєю правовою цінністю і функцією.

2. In the thesis, moral damage in labor law is defined as a negative impact caused to the employee by the employer's wrongful actions (inaction), which violates (or encroaches on) his/her labor rights provided for by law. Its compensation does not depend on the satisfaction or refusal to satisfy other claims employees. The author sees that the recommended actions to reduce the risk of a claim for moral damages for discrimination in labor relations are as follows: implementation of a non-discrimination policy in the company; retention and analysis of all data on actions taken to apply such policies; avoiding the dismissal of employees who belong to vulnerable groups for reasons related to their membership in such groups; the existence of sufficient evidence for the dismissal to support a fair and non-discriminatory dismissal. The thesis highlights the author's system compensation principles

for moral damages in cases of discrimination in the field of labor. The first group is general legal principles, in particular fairness, good faith, and reasonableness, which are fundamental and conventional when establishing moral damage and compensation. The second group is special principles that relate specifically to the compensation of moral damage, namely: the principle of “presumption of moral damage”, which means that any person against whom a wrongful act (action or omission) has been committed is considered a victim if the person who committed the act, will not prove the contrary; the principle of the contractual nature of compensation for damage by the person who caused moral damage, through the preliminary conclusion of a contract with the “victim”, in which the parties agreed, in particular, on the amount, method, and terms of compensation for moral damage; the principle of a judicial determination of the method and amount of moral damage compensation. The third group – specific principles that relate specifically to labor law cases, and in particular to cases of discrimination in the field of work, are the following principles: the principle of “modifying factors”, that is, circumstances that must be taken into account when determining the exact amount of compensation awarded; the principle of proportionality, that is, the amount of compensation for moral damage should not be more than sufficient to reasonably meet the needs of the injured person (employee), and should not lead to his unjust enrichment; the principle of unconditional recovery of non-pecuniary damage, if court decisions that have entered into legal force establish that the employer has committed specific illegal actions, resulting from the case. The author emphasizes that “compensation” of moral damage is a procedural and procedural aspect of satisfaction of moral damage, while “consideration” is already a concrete expression of such remuneration in monetary or other form. At the same time, the thesis emphasizes the fact that the ECtHR uses both terms – “compensation” and “consideration” as two separate concepts, which raises certain doubts about their meaning since in everyday language they are often used as synonyms. However, the purely legal meaning of the category “compensation” refers to a financial reward, while “consideration” has a broader meaning – the elimination of wrongdoing and the restoration of the previous state. Therefore, the concept of “consideration” includes not only financial compensation but also restitution or restoration of the rights of the “victim” of discrimination by placing a specific obligation on the offender (for example, the obligation to stop the behavior, reinstatement, etc.). The author established that proving or not proving the fact that a person was fired illegally and reinstatement or refusal to do so does not affect the establishment of facts of discrimination and the possibility of compensation for moral damages in case of proving such facts. These are not interdependent and mutually exclusive facts, but otherwise, it would mean that if in another proceeding a court decision established that a person was legally dismissed, then this would automatically exclude the possibility of such a person's appeal regarding the facts of discrimination in the same employment relationship. And this is not so, because the facts of discrimination can be connected with many other aspects, and even if a person connected discrimination with illegal dismissal (in his opinion), the mere fact of refusing to grant a claim for reinstatement does not mean that the person did not suffer moral damage. The thesis expresses the position that compensation for moral damage is not absorbed by the very fact of restoration of the situation that existed before the violation of labor relations, through reinstatement, but has an independent legal meaning.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Россолов В. В. Нормативно-правове забезпечення відшкодування моральної шкоди у трудовому праві. Соціальне право. // Б. 2023. № 3. С. 120–126.
- 2. Россолов В. В. Відшкодування моральної шкоди у трудовому праві – важлива гарантія захисту прав працівників. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. // Б. 2024. № 83. Ч. 2. С. 29–33.
- 3. Россолов В. В. До питання відшкодування моральної шкоди, заподіяної дискримінацією у сфері праці. Соціальне право. // Б. 2024. № 1. С. 175–182.
- 4. Россолов В. В. Відшкодування моральної шкоди у сфері праці: невирішені питання. Соціально-правова політика України в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови: матеріали Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Київ, 10 листопада 2023 р.). Київ. 2023. С. 315–318.
- 5. Россолов В. В. Щодо правової природи відшкодування моральної шкоди у трудових правовідносинах. Права людини в глобалізованому світі: сучасний стан, шляхи реалізації та механізми захисту : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 19 квітня 2024 р.). Харків, 2024. С. 448–451.
- 6. Россолов В. В. Відшкодування моральної шкоди, заподіяної дискримінацією у сфері праці – один зі способів захисту порушених трудових прав. Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення: тези доп. та наук. повідомл. учасників XIV Міжнародної науково-практичної конференції, присвячено 220-річчю Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (м. Харків, 11 жовтня 2024 р.). Харків. 2024. С. 585–589.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0111U000960

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бурнягіна Юлія Миколаївна

2. Yuliia M. Burniahina

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3520-2852

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Амелічева Лілія Петрівна
2. Liliia P. Amelicheva

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0526-5393

Додаткова інформація:

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&hl=uk&user=esJLENOAAAAJ; ResearcherID: GYV-4330-2022; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=58918394700&origin=resultslist>

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сіроха Дмитро Ігорович
2. Dmytro I. Sirokha

Кваліфікація: д. ю. н., доц., 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2805-2278

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Красюк Тетяна Василівна
2. Tatyana V. Krasnyuk

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3233-6310

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зіноватна Іляна Вікторівна

2. Iliana V. Zinovatna

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3018-4934

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Середа Олена Григорівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Середа Олена Григорівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна